

често автора на „Сравнителнитѣ животописи“ отъ I вѣкъ, ще пише веднажъ на Петъръ Мишайкова, давайки му наставления за полезна родолюбива дейность въ Битоля (1843): „Следъ Евангелието имай за второ ръководство книгитѣ на Плутарха и тѣмъ подобнитѣ, въ които ще намѣришъ неизчерпаемо богатство отъ политико-обществени познания, въ състояние да те освѣтлятъ при много обстоятелства, въ зависимостъ отъ убежденията ти.“ Както моралистътъ отъ Херонея взима присърдце благото на елинитѣ и пише история, биографии или нравствено-философски трактати съ опредѣлената омисль да действува като филантропъ, да поучава сегашни и бждни поколѣния чрезъ примѣритѣ на мъдростъ, справедливостъ, самообладание и всички добродетели, така и българскиятъ хуманистъ отъ XIX в. не ще се ограничи само съ практическа родолюбива и човѣколюбива дейность, а ще хване перото, за да просвѣти чрезъ исторически справки и лични спомени своитѣ нещастни, закъснѣли въ духовното си развитие сънародници. Задоволявайки изостреното си чувство на обществена отговорность, той ще се опита да бжде полезенъ и като историкъ. И той пише тѣй, както силниятъ му темпераментъ и убежденията му, проникнати отъ философско прозрение, диктуватъ. Неговата историческа проза, — особено когато засѣга българскитѣ неволи или борбитѣ съ Фенеръ, — увлича еднакво и съ разкритията си върху тока и смисъла на събитията, и съ езиковата си мощъ. Ней не липсватъ ни доводитѣ на едно правилно размишление, ни патетични тиради и поразителни хумористични или сатирични обрати; и навредъ тя е жива, бърза и способна да възбужда мисль и воля.

Още покойниятъ Б. Певевъ бѣ изненаданъ отъ нѣкои тънки наблюдения и зрѣли възгледи на нашия писателъ, доколкото тѣ могатъ да иматъ не само историческа, но и съвременна стойность. Съ огледъ къмъ Раковски и неговия кръгъ, въ който влиза отчасти и Селимински, е била сжщо тѣй посочвана необходимостта да се потърси въ нашитѣ културни и национални усилия днесъ по-здрава връзка съ прозренията и препоржкитѣ на ония даровити мъже. „Тѣхната школа, — писахме преди години, — добре мината, би ни заякчила въ упорството за отстояване на идеала, би ни освѣтлила дори върху нѣкои гатанки, неразрешими изъ настоящето. Защото, въпрѣки промѣненитѣ обстоятелства, има нѣщо по-трайно